

Félidőben a vidékfejlesztésről

Nagy Tamás, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének elnöke szeptember 22-én egy sajtótájékoztatón arról szólt, hogy az uniós költségvetési ciklus feléhez közeledve ideje számot vetni arról, hol tartunk a Vidékfejlesztési Program meghirdetésében, illetve a támogatási pénzek lehívásában. A termelők tevékenységéhez és beruházásaihoz elengedhetetlenek a vidékfejlesztési források. A pályázatok alig felét hirdették meg, az agrár-környezetgazdálkodás és az ökológiai gazdálkodás programok kivételével még egy pályázatot sem bíraltak el. Indokolt tehát áttekintetni a Vidékfejlesztési Program helyzetét, a diszkriminatív kiírások következményeit, a hogyan tovább? kérdését.

A rendszerváltás óta 25 év telt el, és érdemes számot vetni ezzel a történelmi időszakkal, kezdte mondandóját az elnök. Tény, hogy a magyar mezőgazdaság teljesítőképessége az elmúlt két és fél évtizedben alatta maradt az 1989-es szintnek, s ami még drámaibb, hogy a versenytársainkhoz képest mindegyik ágazatban jelentősen elmaradtunk a teljesítményben, a hatékonysági mutatókban.

A 2014–2020-as költségvetési ciklus létfontosságú Magyarország számára, mert az Európai Unióban 2020 után minden bizonnyal átírják az alapvető szabályokat mind a költségvetés főösszege, mind pedig a szabályozás tekintetében. Nagy Tamás ezt a véle-

ményét arra alapozta, hogy tizenegy évet töltött el Brüsszelben különböző bizottságokban. Ott azt tapasztalta, hogy szakmai oldalról is nagy a nyomás az uniós támogatáspolitikára gyökeres megváltoztatása érdekében. Mindebből azt

év átlagát nézve ez igaz lehet, de ha azt nézzük, hogy Magyarország végre elérte a régi tagok támogatási szintjének 100 százalékos támogatását, akkor ez kevesebb az előzőnél. A második vita a nemzeti hozzájárulás mértékének minimumra csökkentésekor zajlott. Erre is volt a politikának válassza, de tény, hogy Magyarország nemzeti támogatás címén a minimumot adja. Az elnök itt megemlítette, hogy az állami földek privatizációjából 270 milliárd forint bevételt remél a kormány. Jó volna, ha ezt a pénzt a mezőgazdaság és a vidékfejlesztés kapná meg, a nemzeti hozzájárulás mértékének emelésével.

A MOSZ arról is vitatkozott a kormánnyal, hogy vajon időben meghirdetik-e a Vidékfejlesztési Program fejezeteit. Másfél éves csúszással, 2015. augusztus

sikerült betartania az ÉFK-ról szóló kormányrendeletet, és ennek is köszönhető a folyamatos módosítás, mondta az elnök. Az első pályázati felhívás meghirdetésére csak az ÉFK megjelenését követően, 2015 október közepén került sor (AKG; ökoprogram). Az eddig megjelent pályázati felhívások száma 37, és a felhívások különböző jellegű módosí-

Máhr András főtitkár-helyettes, Nagy Tamás elnök, Vári Attila főtanácsos tartották a sajtótájékoztatót

Mezőgazdasági termékek értéknövelése és energiahatékonyságának elősegítése a feldolgozásban

A februártól beadható pályázat kerete 141 milliárd forint, melyre már 200 milliárd forintot meghaladó támogatási igényt nyújtottak be. Ennek ellenére a Miniszterelnökség nem függesztette fel a beadást, továbbra is várják a pályázatokat. Hiánypótlásra, illetve helyszíni szemlékre augusztus közepéig még nem került sor.

a következtetést vont le az elnök, hogy a „béke” utolsó éveiben a rendelkezésre álló forrásokat arra kellene felhasználni, hogy a magyar termelők versenyképességét fejlesszük annak érdekében, hogy mind a hazai, mind a külföldön megmaradjanak.

A MOSZ első nagy vitája a kormánnyal a 2014–2020-as támogatási ciklus pénzügyi főösszegéről szólt. A kormányzat szerint ez lényegesen több, mint az előző ciklusban, míg a szövetség azt mondta, hogy öt

10-én fogadták el a Vidékfejlesztési Programot, de a csúszás okára nem kaptak érdemi magyarázatot. Nagy Tamás hangsúlyozta, hogy az érdekvégségetnek semmiféle jogorvoslati lehetősége nincs, a politika társadalmi kontroll nélkül hozza meg az intézkedéseit.

A Vidékfejlesztési Program Éves Fejlesztési Keretét (ÉFK) négy alkalommal hirdették meg: 2015. október 6., 2016. január 20., 2016. május 18., 2016. augusztus 31. Az irányító hatóságnak még egyszer sem

tását eddig 150 alkalommal kezdeményezték. Például az AKG megjelent pályázati felhívását és mellékleteit több mint 15-ször kellett módosítani. Az ÉFK legutóbbi verziójában 68 „jogcím” és két kiemelt program meghirdetését tervezik, amelyekből 2015-ben hetet hirdettek meg, idén harmincat. Az eddigi forrásallokáció 936 milliárd forint, ami a rendelkezésre álló 1263 milliárd forintos VP-keret 74,1 százaléka. Mindössze három pályázat esetében zárult le a beadás:

Állattartó telepek korszerűsítése – trágyatároló

A Miniszterelnökség sajtóban megjelent tájékoztatója szerint a rendelkezésre álló keretel háromszorosán igényeik túl. Amikor a támogatási igény megindította a 15 milliárd forintot, a pályázatbeadást felfüggesztették. A pályázatokat feldolgozást az MVH elvégzte, a kérelmeket az elnöki és a bírálókat eleget már majdnem felállították a rangsort. A MOSZ információja szerint ez a Miniszterelnökség előtt van, de döntés a mai napig nem született.

AKG, ÖKO, HFS. Ez azt igazolja, hogy a programot nem gondolták át, és nem egyeztettek azokkal a szervezetekkel, amelyeknek szakmai tapasztalatuk vagy feladatuk van a végrehajtásában, jelentette ki Nagy Tamás.

Fájó pont az is, hogy a pályázati felhívások feltételeinek egy része több ágazatban is diszkriminációt jelent. A döntéshozók természetesen nem gondolják diszkriminatívnak azt, amiről az elnök beszélt, mert így teljesül a Vidékfejlesztési Programban megfogalmazott célkitűzés, nevezetesen a kvv szektor előtérbe helyezése. Nagy Tamás szerint nem indokolható, hogy a fejlesztéseknél miért limitálják 20 százalékban a főösszeg felhasználásának lehetőségét azon vállalatok számára, amelyek az állattalomány több mint 80 százalékát tartják. Az elnök szerint nem lehet stabilan állattenyésztési programokat indítani, ha a földkérdést hektikusan kezelik, és éppen az állattalománnyal rendelkezőtől veszik el a földtulajdonlás és -bérlet jogát. Nagy Tamás hangsúlyozta, hogy a mezőgazdasági vállalkozások több lábon állnak, de ha a lábak megszűnnek és egyik ágazat nem segíti a másikat, akkor nem marad talpon a vállalkozás.

Az idén két pályázat esetében kaptak kézhez a gazdák támogatói okiratot (AKG és ÖKO), míg az első beruházási pályázatok esetében (trágyatárolók, ÉLIP, kertészeti korsze-

rűsítés) még nincsenek eredmények, mondta az elnök. Ez azért hátrányos a vállalkozások számára, mert emiatt 400 milliárd forintnyi fejlesztés marad el ebben az évben az ágazatokban. A pályázati felhívásokban megadott határidőket a nagyszámú pályázat, azok bonyolultsága, illetve a hivatal átszervezése és kettős irányítása miatt az Irányító Hatóság nem tudja betartani a felhívásokban megadott határidőt. Az állattenyésztési ágazatban a közepes méretű vállalkozásoknak gondot okoz az STÉ meghatározása is, mivel az értékhatárt (1,275 millió euró STÉ) olyan alacsonyan húzták meg, hogy már egy kisebb vállalkozás sem fér bele, ha esetleg nem egy, hanem több állatfaj tartásával is foglalkozik. Az eljárásrend szerint a gazdasági társaságok tulajdonosainak STÉ-jét is bekéri az MVH, és azokat egybe számítják, akkor is, ha a tulajdonos nem kapcsolt és nem partnervállalkozás. A STÉ-besorolás esetében kimutatható, hogy a vállalkozások kizorítása a cél a források elérésből, nem pedig a megalapozott, versenyképes fejlesztések támogatása, jelentette ki Nagy Tamás.

Az értékelési szempontok meghatározása is kifejezetten

hátrányos a tagságunknak. Ilyen például a minőségi rendszerekben való részvétel meghatározása, mely a növénytermesztés, a kertészet és az állattenyésztés esetében jelenleg csak néhány helyi oltalmat, illetve nemzeti parki védjegyet fogad el, és amelyek legfeljebb régiósinten elfogadottak. Az élelmiszer-alapanyagok (tej, élő állat, gabonafélék, gyümölcs) esetében ezek nem elterjedtek, ellentétben az egyébként számos esetben létező és hasznos EUROPGAP, HACCP vagy ISO minőségbiztosítási rendszerekkel.

Komoly probléma, hogy a pályázati felhívások előzetes véleményezésére, megismerésére még az elbírálásban résztvevőknek sincs lehetőségük, mivel azt az IH csak a Pályázati Előkészítő Munkacsoport (PEMCS) tagjai számára biztosítja. Komoly aggályokat vet fel korrupciós szempontból, hogy különböző beszállítók hamarabb kapnak meg felhívástervezeteket, mint a Monitoring Bizottság (MB) tagjaiként szereplő érdekképviseletek. Jól mutatja a rendszer rossz működését, hogy a fontos jogcímekeket tucatszámra kellett módosítani. Megfelelő széles körű egyeztetéssel ez a szám vélhetően jelentősen csökkenthető lenne.

Az elmúlt egy évben rengeteg kérdést tettek fel a pályázók a különböző ügyfélszolgálatoknak, mondta el az elnök. Sok esetben több hónapot kellett várni a válasza, és előfordult, hogy egyáltalán semmilyen válasz nem érkezett. Információk szerint a Miniszterelnökség munkatársai a nagy tapasztalatokkal rendelkező MVH-munkatársakkal sem egyeztetnek, holott számos probléma pusztán ezáltal is kiküszöbölhető lenne. Az MB ülésén is tapasztalható volt, hogy az FM véleményét sem hallgatták meg, és az MVH illetékesei csak az értékelési szempontok véleményezése vagy az ÉFK módosítása, észrevételezése során tudják elmondani a véleményüket. Ennek az a következménye, hogy a beadási időszakok alatt és azt követően is folyamatosan változnak a felhívások és a kapcsolódó mellékletek.

Hibaként róható fel, hogy csak az elméletileg 2014-es indulás után majdnem két évvel születnek meg az első támogatási döntések, illetve az is, hogy immár 8 hónapja nincsen támogatásfizetés, és hogy 2016-ban forrás kiutalása nem várható. Ha hozzáteszünk, hogy a beruházások szabályai jelentősen megváltoztak (pl. közbeszerzés, a gépkatalógus megszűnése) és hogy a támogatói okiratok majd csak szeptember-októbertől keltezhetnek, látható, hogy 2016 nem a támogatott mezőgazdasági beruházások éve lesz. Az eddigi tapasztalatok negatívak. Átkerült az operatív program kidolgozása a Miniszterelnökséghez, de ennek megvalósítása sem egy sikertörténet. A többszörös áttételek, az irányítás szétagoltsága, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara preferálása sem tett jót a programnak. Az elnök végül arra hívta fel a figyelmet, hogy a program felülvizsgálata hamarosan elérkezik. Kérdés, hogy mit írhatnak a Brüsszelnek szóló jelentésbe?

H. GY.

Állattartó telepek korszerűsítése (ÁTK)

A pályázati felhívások márciusban jelentek meg a szarvasmarha, sertés, baromfi, juh és kecske, valamint az úgynevezett általános jogcímekekre. A beadás első köre május közepétől július közepéig tartott. Az Európai Unió kérésének megfelelően az első szakasz a beérkezett kérelmek számától és az igényelt összeg nagyságától függetlenül végig nyitva állt, azaz nem függeszthették fel a beadást. A határidő leteltét követően azonban rögtön megjelent az IH közleménye, mely szerint a szarvasmarha-, a sertés- és a baromfiágazatok esetében a beérkezett kérelmek nagy száma miatt felfüggesztik a beadás lehetőségét.

Kis Miklós Zsolt államtitkár bonyhádi előadása szerint a legnagyobb összegű igénylést a szarvasmarha-tenyésztők adták be: a rendelkezésre álló 19,8 milliárd forinttal szemben 85 milliárd forintos igényt regisztráltak. Vélhetően ebben az ágazatban lesz a legnagyobb felháborodás, ha nem változtatnak a feltételeken, mivel a források 20 százaléka áll az 1,275 millió euró STÉ-nél nagyobb gazdasági rendelkezésére. Információink szerint az ennél nagyobb fejlesztési tervező gazdaságok többsége beadta a pályázatát, ami azt jelentheti, hogy a mintegy 4 milliárd forintos keretre akár 15–20-szor több igény is befuthatott. A baromfi- és a sertéstartó telepek korszerűsítésére is mintegy háromszoros a túligénylés. Az általános állattenyésztési beruházási támogatás (pl. nyúl, méh, ló, valamint a juh- és kecskeágazatok) esetében a mai napig is benyújtható pályázat.